ABSOLVENTI APLIKOVANÉ TĚLESNÉ VÝCHOVY NA FAKULTĚ TĚLESNÉ KULTURY

UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI*

Jan Bělka, Hana Válková

Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého, Olomouc, Česká republika

Předloženo v únoru 2011

Studijní obor Aplikovaná tělesná výchova (ATV) má v České republice již několikaletou tradici. Z legislativně vymezeného zaměření oboru v praxi je zcela zřejmé jeho profesní uplatnění. Veřejnost však není zcela přesně informována o možnosti jeho využití. Aplikovaná tělesná výchova je akreditována jako bakalářský a magisterský studijní program s prezenční a kombinovanou formou studia.

Hlavním cílem této studie bylo provést analýzu profesního uplatnění absolventů Aplikované tělesné výchovy v praxi. Studie byla dílčí součástí projektu GAČR 406/05/2670 („Uplatnění absolventů programu „Tělesná výchova a sport“ na trhu práce v České republice“ (Jansa et al., 2005)). Navazuje na výzkumy z roku 1995 (Válková) a 1999 (Jansa, Kocourek), které řešili uplatnění absolventů pedagogických a tělovýchovných fakult a ve kterých byl použit standardizovaný dotazník.

Klíčová slova: *absolventi, trh práce, Aplikovaná tělesná výchova, dotazování.*

* Studie vznikla za podpory projektu GAČR 406/052670 „Uplatnění absolventů programu „Tělesná výchova a sport“ na trhu práce v ČR“.

ÚVOD

V České republice se v resortu školství kumulují problémy, které dokazují zhoršující stav v našem vzdělávání: nepřehledné a nedostatečné financování a především odliv kvalitních mladých učitelů ze školství na často i společensky méně významné, zato mnohem lépe placené pracovní postavení.

Procento nezaměstnaných v České republice každým rokem stoupá. Při pohledu na údaje o nezaměstnanosti absolventů škol se jako určující jeví zejména výše dosaženého vzdělání. U obecné nezaměstnanosti platí pravidlo: čím nižší je dosažené vzdělání, tím vyšší jsou míry nezaměstnanosti. Nejvyšší nezaměstnanost tak mají vyučení absolventi bez maturity, nejnižší vysokoškoláci.

Pro posouzení úspěšnosti absolventů škol na trhu práce nejlépe poslouží míra nezaměstnanosti absolventů jednotlivých typů škol, fakult, univerzit. Z tohoto důvodu bylo provedeno na FTK UP v Olomouci dotazníkové šetření, týkající se uplatnění absolventů na trhu práce.

Podle dostupných zdrojů patří mezi faktory, které rozhodujícím způsobem ovlivňují uplatňování absolventů vysokých škol, kvalifikace a potřeba ji realizovat ve společenské a hospodářské praxi. V podstatě se jedná o problém tržního mechanismu nabídky vysokoškolsky kvalifikované pracovní síly a poptávky po jejím zařazení do resortů a odvětví služeb, vzdělávání, finančnictví, obchodu, vědy, obrany státu a státní administrativy.

Sbírka zákonů MŠMT 563/2004 o pedagogických pracovnících a česká klasifikace profesí s výčtem regulovaných profesí MŠMT vymezuje možné uplatnění absolventů. Je ale třeba počítat i s negativním trendem, který se týká snížení pracovních míst ve školství. Důvody můžeme hledat v negativním vývoji populační křivky a z toho plynoucího úbytku škol, tříd, žáků a samozřejmě učitelů.

Všechny podstatné společenské faktory je důležité pozorovat a analyzovat, jak z hlediska uplatnění absolventů, jejich přínosu pro praxi, tak z hlediska restrukturyce studijních oborů. Z hlediska kvality absolventů je pak třeba sledovat jejich zpětnou vazbu ke studovanému oboru stejně jako zpětnou vazbu k procesu začlenění do profese (postoje k profesi, investice do profese, spokojenost s profesí).

Uplatnění a hodnocení studia absolventů pedagogických a tělovýchovných fakult v praxi monitorují čeští autoři již řadu let (Barák, 1988; Bělka, 2001, 2008; Čermáková, 1991; Havlík, 1983, 1985, 1997; Hodaň, 1978; Janák, 1993; Jansa, Kocourek et al. 1998, 1999; Kocourek, 1997; Rubáš, 1998; Ryška & Horáčková, 1999; Válková, 1989, Válková & Nováčková, 1998; Válková & Bělka, 2010; Válková, Tomajko, & Hercig, 1995; Vandrolová & Ludva, 2000; Tillinger, 2003; Zimová, 1997). Ze zahraničních autorů se tematikou hodnocením výuky a uplatněním vysokoškolských absolventů zabývají ve svých pracích další autoři: Baillod (1994); [Hartmann-Tews a Mrazek \(1994, 2002\)](#); Kelly a Gansneder (1998); Lazuech (1999); Surgucey (2002), Šimonek (2002); Thiel a Cachay (1999, 2004).

Vznikají stále nové studijní obory, programy a směry, které ne vždy splní svou prvořadou funkci, a to dostatečně připravit studenty na jimi zvolenou profesi. Někdy je hodně problematické nalézt pracovní uplatnění s vystudovaným oborem, který nemá tradici a společnost je o něm minimálně informována. Novým akreditovaným oborem v České republice je např. Aplikovaná tělesná výchova, kterou je možno studovat od studijního roku 1991/1992 na FTK UP v Olomouci.

Termín „aplikované pohybové aktivity“ vychází ze základní myšlenky – pochopit pohybové aktivity a TV jako prostředek socializace, jako prostředek udržení rovnováhy mezi subjektivním pocitem fyzického a psychického zdraví, jako prostředek sociální a psychologické integrace všech občanů ve společnosti, to jest občanů se zdravotním postižením a tzv. nepostižených (Válková, 1997). V českém jazyce vznikl termín „aplikované pohybové aktivity“ transformací mezinárodně vžitého termínu Adapted Physical Activity – oficiální zkratka APA.

V pojmu „aplikované pohybové aktivity“ jsou zahrnuty veškeré aktivity pohybové a sportovní, které se zaměřují na populaci či jedince s tzv. specifickými potřebami.

Aplikovaná tělesná výchova pak může být chápána jako způsob socializace a udržování si fyzické zdatnosti, jako způsob udržování si subjektivního pocitu zdraví a dobré pohody.

Problém

Studijní obor Aplikovaná tělesná výchova (ATV) má v České republice již několikaletou tradici. Z legislativně vymezeného zaměření oboru v praxi je zcela zřejmé jeho profesní uplatnění. Dosud není veřejnost zcela přesně informována o možnosti jeho využití.

Obor Aplikovaná tělesná výchova je akreditována jako bakalářský a magisterský studijní program s prezenční a kombinovanou formou studia.

Hlavním cílem této studie bylo provést analýzu profesního uplatnění absolventů Aplikované tělesné výchovy v praxi. Studie byla dílčí součástí projektu GAČR 406/05/2670 („Uplatnění absolventů programu „Tělesná výchova a sport“ na trhu práce v České republice“ /Jansa et al., 2005/). Studie navazuje na výzkumy z roku 1995 (Válková) a 1999 (Jansa, Kocourek), které řešili uplatnění absolventů pedagogických a tělovýchovných fakult a ve kterých byl použit standardizovaný dotazník.

METODIKA

Výzkumný soubor

Prezenční formu studia Aplikované tělesné výchovy v letech 1996–2005 ukončilo 116 studentů. Všem absolventům byl bez výjimky zaslán anonymní dotazník. Celkem 63 respondentů zaslalo vyplněný dotazník zpět. Návratnost byla 54 %. Byla ovlivněna i faktem, že některé dotazníky nebyly adresátům doručeny, a to zejména proto, že na studijních odděleních byly uvedeny již neplatné adresy. Odpovídaly především ženy (Obr. 1), které podle Havlíka (1995) mají větší smysl pro zodpovědnost.

Obr. 1

Respondenti podle pohlaví

Výzkumná metoda – dotazník

Dotazník byl použit ve výzkumu jako hlavní výzkumná metoda a byl součástí výzkumného projektu GAČR I406/05/2670. Dotazník byl převzat z výzkumů, které proběhly v letech 1991 (Válková), 1993 (Janák), 1995 (Válková), 1999 (Jansa & Kocourek), 2001 (Bělka), 2003 (Tillinger) a zabývaly se uplatněním absolventů pedagogických a tělovýchovných fakult v praxi. Dotazník obsahoval, jak uzavřené otázky (otázky č. 2–12), tak otevřené (otázky č. 13, 14, 15). Přibližná délka vyplnění dotazníku byla 15 minut a byl anonymní z důvodu kvalitnější výpovědi respondentů. Byl střídavě formulován tak, aby byla získána hlavní data a aby dotazník respondenty neodradil rozsahem již předem. Z dřívějších studií je znám fakt, že populace z oblasti TV a sportu odmítá delší šetření než 4 strany. Dotazník se skládal ze čtyř částí a zjišťoval data týkající se: rodinné anamnézy, současného zaměstnání, motivace ke studiu programu „TV a sport“, další zvyšování kvalifikace, hodnocení studia programu „TV a sport“, hodnocení využitelnosti a přínosu konkrétních předmětů pro praxi ve vystudovaném oboru.

Kódování celého dotazníku (uzavřených i otevřených otázek) bylo synchronizováno s výsledky z dalších fakult v rámci celorepublikového šetření projektu GAČR, aby se jednotlivé výsledky ze všech fakult nelišily. Systém kódování na základě odborných požadavků, kategoriální a statistické vyhodnocení provedl řešitelský tým projektu GAČR. Kategorie odpovědí u jednotlivých otázek byly převedeny při vyhodnocení na číselné kódy (1, 2, 3 atd.). Číselný kód v dalším zpracování nahradil nominální škálu. U otevřených otázek byly jednotlivé odpovědi kategorizovány a opět převedeny na číselné kódy. Další zpracování dat (korelační statistika) probíhalo za pomoci statistického softwaru SPSS 11 (SPSS INC. Chicago, USA).

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- 1) Jaké je uplatnění absolventů oboru Aplikované tělesné výchovy na trhu práce?
- 2) Jak jsou absolventi oboru Aplikované tělesné výchovy spokojeni v zaměstnání?
- 3) Jaký je názor absolventů oboru Aplikované tělesné výchovy na ukončené studium na FTK UP Olomouc?

VÝSLEDKY A DISKUSE

„Nejvyšší nezaměstnanost postihuje občany, kteří mají nejnižší úroveň dosaženého vzdělání nebo jsou bez kvalifikace“ (Průcha, 1999, 218). S tímto tvrzením souhlasí i Kolibová a Kubicová (2005), které tvrdí, že čím vyšší je úroveň dosaženého vzdělání mladých lidí, tím vyšší je jejich šance na zařazení do pracovního procesu a vyhnutí se nezaměstnanosti.

Pro země OECD je podle Kolibové s Kubicovou (2005) specifické, že v celkové populaci osob produktivního věku (25–64 let) existují průměrné proporce nezaměstnaných podle vzdělanostní úrovně: osoby bez vyššího sekundárního vzdělání tvoří 10,1 % nezaměstnaných, osoby s vyšším sekundárním vzděláním tvoří 7,0 % nezaměstnaných, osoby s neuniverzitním terciálním vzděláním tvoří 5,6 % nezaměstnaných, osoby s univerzitním terciálním vzděláním 4,0 % nezaměstnaných.

Obr. 2

Způsob hledání zaměstnání respondenty

Nejčastěji (40 %) se respondenti obraceli při hledání zaměstnání (Obr. 2) na své známé (rodinné příslušníky, kamarády). Jedna z nejvyšších nezaměstnaností v ČR je už několik let v moravských krajích (zde pracuje více jak 90 % dotázaných absolventů), které se pohybují mezi posledními pěti kraji v ČR. I toto může být důvod, proč systém hledající zaměstnání absolventů škol v těchto krajích není schopen všechny dostatečně uspokojit, a proto využívají pomoci známých a jejich doporučení. Přes 30 % respondentů si našlo práci během studia, přispěním jak pedagogické praxe, tak povinné praxe, které jsou součástí

studijního oboru ATV. Také velké množství brigád, ať již souvisejících nebo nesouvisejících se studiem, dopomohlo studentům k nalezení zaměstnání. 23 % respondentů hledalo práci pomocí inzerce, především na internetu. Existují specializované webové stránky, které se zaměřují na zprostředkování práce. Jako jiné možnosti uváděli respondenti samotné kontaktování možných zaměstnavatelů. Celkem se objevili ve výsledcích čtyři formy (osobní, telefonické, písemné a internetové – e-mail) kontaktování zaměstnavatelů, u nichž se chtěli absolventi ucházet o místo. Nejčastěji používali absolventi kontaktu osobního a e-mailu. V prvním případě byli absolventi často úspěšní, i za cenu obětování velkého množství času a nákladů spojených s cestováním. Zarážející je fakt, že žádný respondent nehledal práci pomocí Úřadu práce. Zřejmě absolventi nechtějí podstupovat dlouhé byrokratické jednání na Úřadech práce a čas raději věnují jiným aktivitám, které se týkají hledání zaměstnání.

V zahraničí (např. Velká Británie, Německo, Francie, Rakousko, Kanada, Austrálie, Japonsko aj.) existují na významných vysokých školách a univerzitách informační a poradenská centra, která jsou souhrnně označována jako „Student Services“. V ČR jsou taková centra např. na Masarykově univerzitě v Brně, Karlově univerzitě v Praze nebo na VŠB – TU v Ostravě. Základním účelem těchto center je podle Kozla (2002) zvýšení informovanosti studentů o možnostech uplatnění své odbornosti v podnicích a firmách naší republiky. Současně umožňuje podnikům a firmám získávat informace o studentech. Hlavním úkolem tohoto infocentra je navazování kontaktů mezi budoucími absolventy a jejich potenciálními zaměstnavateli. Aby mělo toto centrum vysokou kvalitativní úroveň, je nutné vytvořit širokou kvantitativní základnu pro získávání dat od studentů i zaměstnavatelů (podniků, škol, úřadů atd.). Momentálně takové centrum na Fakultě tělesné kultury chybí.

Obr. 3

Nejdůležitější kritérium při výběru současného zaměstnání

Významné pro pracovní motivaci jsou také vnější motivy práce. K nejvýznamnějším vnějším motivům práce patří podle Růžičky a Drászkové (1992), Dlouhé (1998), Nakonečného (1992), Růžičky a Mayerové (2000), Provazníka a Komárkové (2004): motiv (potřeba) peněz, motiv (potřeba) jistoty, která je spojena s budoucností člověka, motiv potvrzení vlastní důležitosti, spojovaný s prestiží zastávané pracovní pozice, motiv sociálních kontaktů, styku s lidmi vůbec, pro jehož uspokojení poskytuje práce a vše, co s ní souvisí, vhodný prostor, dobré vztahy se spolupracovníky, péče organizace o pracovníky, perspektiva (možnost) pracovního postupu.

Všechny vnější motivy práce patří k nejdůležitějším a výrazně ovlivňují pracovní spokojenost v profesi.

Výše uvedené koresponduje i s výsledky studie (Obr. 3). Více jak polovina (56 %) absolventů považovali za nejdůležitější kritérium při výběru současného zaměstnání finanční atraktivitu. Jako druhý nejdůležitější důvod uváděli obsahovou zajímavost zaměstnání (15 %).

Obr. 4

Velikost obce, ve které absolventi pracují

Někteří absolventi přišli na FTK UP Olomouc studovat z větších měst z okolí Olomouce, jako je Prostějov, Šumperk, Kroměříž a Uherské Hradiště. Tyto údaje byly získány z fakultní databáze absolventů. Po dokončení studií se vrací většinou zpět do místa bydliště.

Z Obr. 4 jasně vyplývá, že se více než dvě třetiny mladých absolventů snaží najít zaměstnání především ve větších městech. Migrace absolventů do menších měst a obcí je minimální. Nabídka volných míst na trhu práce není velká. Největší šanci na uplatnění v rámci celé ČR mají, podle průzkumů Ministerstva práce a Střediska vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy z roku 2006, učitelé a lékaři. Nabídky převyšují poptávku především na vesnicích a ve městech s menším počtem obyvatel. Mladým učitelům se snaží vyjít všemožně vstříc (např. nabízejí jim volný byt), ale absolventi nejeví zájem, zejména proto, že se nechtějí vzdát svého životního stylu, a dávají přednost práci ve městě, přestože budou muset na místo čekat.

Jen minimum absolventů (11 %) je zaměstnáno v obcích do 5 000 obyvatel. Často jsou tyto obce nedaleko velkých měst, a i toto je jeden z faktorů, který může pozitivně ovlivnit rozhodování absolventů při hledání zaměstnání.

Obr. 5

Zaměstnání absolventů Aplikované tělesné výchovy

Respondenti jsou nejčastěji (76 %) zaměstnáni ve školství (Obr. 5). Obor Aplikovaná tělesná výchova je prioritně zaměřena na vzdělávání budoucích učitelů, i z tohoto důvodu jsou výsledky logicky diskutovatelné. Mezi respondenty jsou především ženy, které upřednostňují po absolvování oboru učitelské povolání, před jinou možností. Nejvíce probandů, kteří jsou zaměstnáni ve spolkové službě (13 %), pracuje jako trenéři. Nejčastěji jako trenéři fotbaloví, dále působí ve sportovních centrech mládeže, případně ve sportovních třídách. Absolventi využívají v pracovním procesu i odborné instruktorské kvalifikace, kterých dosáhly při studiu ATV. Jako cvičitelé se věnují aerobiku a spinningu.

Absolventi pracující úplně mimo oblast TV jsou nejčastěji zaměstnáni v soukromé sféře. Někteří podnikají v oblasti, která je alespoň částečně spjata s vystudovaným oborem. Soukromí podnikatelé se převážně zaměřují na obchodování se sportovním zbožím, sportovními doplňky a zdravou výživou nebo jsou vlastníky sportovního zařízení (fitness, squash atd.). Zcela mimo sportovní oblast podnikají absolventi např. v oblasti informačních technologií, farmacie, obchodu, pohostinství, komunikace, informační a výpočetní techniky, služeb a personalistiky, realit nebo stavebnictví.

Obr. 6

Zaměstnání absolventů ATV ve školství

Nejvíce (57 %) absolventů oboru ATV zaměstnaných ve školství se uplatnilo na středních školách (Obr. 6). Především vyučují tělesnou výchovu. Jsou to především muži (60 %). 23 % respondentů pracujících na základních školách vyučuje i na speciálních základních školách. Zde mají v úvazku i výuku dalších předmětů, nejen tělesné výchovy. Na základních školách jsou zaměstnány především absolventky (90 %).

V základním školství v ČR pracovalo v roce 2005, podle Statistické ročenky školství, 85 % učitelek a v sekundárním školství pouze 33 % učitelů. Z hlediska porovnání feminizace učitelské profese v České republice a v zahraničí lze konstatovat, že k feminizaci učitelské profese dochází ve všech zemích OECD především v primární a v nižší sekundární úrovni školství (Český statistický úřad, 2005).

Obr. 7

Spokojenost absolventů ATV v zaměstnání

Z výsledků na Obr. 7 je zřejmé, že nejnížší je spokojenost absolventů s platovým ohodnocením (22 %). Zdroje pracovní frustrace, které se u absolventů vyskytují, jsou spíše než s absolutní výší platu často spojeny s nedostatečnou objektivitou hodnocení, nedostatečnou vazbou odměňování na výkonnost nebo s nedostatečnou diferenciací odměňování výkonných a nevýkonných. Význačným faktorem je i fakt, že v 1. čtvrtletí 2006 byla průměrná mzda v Olomouckém kraji 16 257 Kč nejnížší ze všech krajů v ČR. Průměrná mzda byla v ČR v 1. čtvrtletí 2006 19 494 Kč. Z uvedených zjištění Českého statistického úřadu (2006) jasně vyplývá, že nejnížší průměrný plat v ČR je v Olomouckém kraji, resp. třetí nejnížší průměrný plat je ve Zlínském kraji. Respondenti z FTK UP jsou nejčastěji zaměstnání v těchto dvou krajích.

Z Obr. 7 vyplývá, že i přes všechny problémy, které se v jejich resortu vyskytují, jsou respondenti pracující ve školství ve svém pracovním prostředí spokojeni (66 %), na rozdíl od absolventů zaměstnaných převážně v soukromém sektoru. Důvodů může být několik: časové vytížení, nepřipravenost na stresové situace spojené s podnikáním, jiná pracovní konkurence, pracovní nejistota atd.

Převážně pozitivně se jeví soulad respondentů s pracovním kolektivem (73 %). Na tuto otázku odpovídali neutrálně až negativně především respondenti pracující v soukromém sektoru.

Přes 70 % absolventů je spokojeno se svou kvalifikací. Nespokojeni (3 %) jsou především absolventi pracující mimo resort tělovýchovy.

Nepříznivé pracovní vztahy mohou být podle Kohoutka (2000) i důsledkem neprofesionálního personálního řízení: špatného výběru, při kterém se nedaří správně posoudit motivaci osob, identifikovat konfliktní, nepřizpůsobivé nebo nespolutracující osoby, ale i neprůhledného obsazování významných pozic a prosazování známých. Plná spokojenost všech zaměstnanců zpravidla není dosažitelná.

Celková spokojenost absolventů v zaměstnání se podle výsledků jeví velmi pozitivně. Téměř 60 % respondentů je v zaměstnání převážně spokojeno. Kladný je fakt, že žádný absolvent není celkově nespokojený.

Hlavní činitelé, kteří ovlivňují pracovní činnost zaměstnance a jeho osobnost v pracovním procesu, jsou (Růžička & Mayerová 2000): ekonomická jistota (mzda, plat), pocit bezpečí (stabilita pracovního zařazení), perspektiva pracovního postupu, veřejné uznání, společenské a morální ocenění, důvěra v organizaci, odborná náročnost vykonávané práce a přesvědčení o její užitečnosti, uspokojení z vykonávané práce, dobré vztahy se spolupracovníky (společenská atmosféra ve skupině), dobré pracovní podmínky, péče organizace o pracovníky.

Obr. 8

Považujete vzdělání pro Vaše nynější zaměstnání za dostatečné

70 % respondentů je se svým vzděláním spokojeno (Obr. 8). Respondenti, kteří považují své vzdělání za nedostatečné (10 %) jsou z velké části zaměstnání mimo resort tělovýchovy nebo komunální politice.

Obr. 9

Názory absolventů ATV na výuku na VŠ

Globálně jsou názory respondentů na výuku na VŠ kladné (Obr. 9). Nejvíce jsou absolventi spokojeni s faktem, že jim studium oboru ATV poskytlo široké poznatky (94 %) a dalo dobré možnosti specializace (89 %). Potěšitelný je i fakt, že se respondenti z 98 % nedomnívají, že by výuka obsahovala zastaralé poznatky. Nejvíce kriticky se absolventi vyjádřili k otázce, zda byla výuka příliš teoretická. Z 87 % se respondenti domnívají, že převyšovala teoretická část výuky na praktickou.

Na oboru Aplikované tělesné výchovy je poměr praktických a teoretických předmětů 1:1,4. Do celkového součtu byly započítány všechny povinné, povinně volitelné a volitelné předměty. Jako zdroj informací sloužili webové stránky jednotlivých fakult, kde jsou uvedeny seznamy vyučovacích předmětů s hodinovou dotací pro jednotlivé obory. Je tedy zajímavé, že se absolventi domnívají, že výuka TV byla příliš teoretická. Jedním z možných vysvětlení je, že v minulosti chyběla širší nabídka praktických předmětů, které se během let operativně zařadily do výuky, např. snowboarding, basketbal na vozíku, volejbal vsedě, sledge hokej, sportovní hry vozíčkářů aj.

Absolventi Aplikované tělesné výchovy jako nejdůležitější volili předmět „Pedagogika“ (35,5 %), „Psychologie“ (19,8 %) a předmět „Didaktika sportu a TV“ (11,4 %).

Jako nejméně důležitý volili absolventi předmět „Filozofie“ (33,6 %), předmět „Antromotorika“ (17,5 %) a předmět „Metodologie“ (17,1 %).

Podle absolventů ve výuce nejvíce chybělo více pedagogické praxe (17,0 %), dále počítačová způsobilost (4,4 %) a jazyky (3,6 %).

ZÁVĚR

Výsledky šetření potvrdily, že absolventi Aplikované tělesné výchovy jsou ochotni se podobných výzkumů zúčastňovat a akceptují dotazníkové šetření.

Uplatnění respondentů na trhu práce lze hodnotit velmi pozitivně, protože žádný z respondentů nebyl bez zaměstnání.

Při hledání zaměstnání využili absolventi nejčastěji (40 %) pomoci známých (např. rodinných příslušníků a kamarádů). Nezanedbatelný podíl (30 %) respondentů si našel práci již během studia.

Jako nejdůležitější kritérium při výběru zaměstnání byla uvedena finanční atraktivita (56 %) a to i přesto, že je více než polovina (76 %) absolventů zaměstnána ve školství. Nejvíce absolventů ATV pracujících ve školství je zaměstnáno na středních školách (57 %). Z přehledu je patrné výrazné uplatnění absolventů ve školství, přestože během studia získali různé profesní kompetence, nejen učitelství. Absolventi preferovali zaměstnání ve státní školské sféře, pouze minimum z nich našlo uplatnění v soukromém sektoru.

Více jak polovina (76 %) respondentů je zaměstnána v městech s počtem obyvatel vyšší než 20 000.

Respondenti jsou nejméně spokojeni s platovým ohodnocením (88 %). Celkově je u absolventů ATV patrná spokojenost v zaměstnání.

S výukou na vysoké škole byli absolventi spokojeni, pouze se domnívají (87 %), že výuka byla nevyváženě zaměřena na teoretické předměty. Z tohoto důvodu by do výuky zařadili více pedagogické praxe.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Bailod, J. (1994). *Berufliche Entwicklung und Arbeitssituation von Turn- und SportlehrerInnen*. [Bern: Institut für Psychologie](#).
- Barák, V. (1988). *Hodnocení absolventů učitelského studia po roční praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Bělka, J. (2001). *Uplatnění absolventů ATV v praxi*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultura, Olomouc.
- Bělka, J. (2008). Reflexion of graduates of FPC PU in Olomouc (1998–2005) on their study. In *Supplement of the Conference Movement & Health* (pp. 86–94). Olomouc: Univerzita Palackého.
- Čermáková, M. (1991). *Uplatnění absolventů vysokých škol 1990 na trhu práce* [Výzkumná zpráva No. MŠMT RS90]. Praha: Univerzita Karlova.
- Český statistický úřad. (2005). *Trh práce v České republice 1993–2004*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Český statistický úřad. (2006). *Statistická ročenka České republiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Dlouhá, D. (1998). *Psychologie práce*. Brno: Mendlova zemědělská a lesnická Univerzita.
- Hartmann-Tews, I., & Mrazek, J. (1994). *Berufsfeld Sport im Wandel*. Köln: Verlag Sport und Buch Strauß.
- Hartmann-Tews, I., & Mrazek, J. (2002). *Der berufliche Werdegang von Diplom-Sportlehrerinnen und Diplom-Sportlehrern*. Köln: Verlag Sport und Buch Strauß.
- Havlík, R. (1983). *Sociologický průzkum uplatnění absolventů vysokých škol v praxi*. Praha: ÚŠI MŠ ČR.
- Havlík, R. (1985). *Uplatnění absolventů vysokých škol univerzitních směrů*. Praha: Rektorát.
- Havlík, R. (1997). Uplatnění mladých absolventů PdF UK v praxi. *Pedagogika*, 47, 122–137.
- Hodaň, B. (1978). Možnost poznatelnosti osobnosti učitele tělesné výchovy. In B. Hodaň (Ed.), *O osobnosti učitele tělesné výchovy* (pp. 15–26). Olomouc: Univerzita Palackého.
- Janák, V. (1993). *Požadavky na profil vysokoškolských odborníků v oblasti TVS podmínkách tržního hospodářství* [Výzkumná zpráva No. MŠMT RS92093]. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Jansa, P., & Kocourek, J. (1998). *Uplatnění absolventů pedagogických a tělovýchovných fakult ČR v učitelství a jiných zaměstnáních* [Výzkumná zpráva No. MŠMT RS99143]. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

- Jansa, P., & Kocourek, J. (1999). Uplatnění absolventů pedagogických a tělovýchovných fakult v ČR. *Česká kinantropologie*, 3(2), 29–44.
- Kelly, L., & Gansneder, B. (1998). *Preparation and job demographics of adapted physical educators in the United States*. New York: Champaign.
- Kocourek, J. (1997). Zájem středoškoláků o jednooborové a dvouoborové (učitelské) studium tělesné výchovy a sportu na FTVS UK v Praze 1992–1996. In Sborník „*Tělesná výchova a sport na přelomu století*“ (pp. 9–12). Praha: UK FTVS.
- Kohoutek, R. (2000). *Psychologie práce a řízení*. Brno: CERM.
- Kolibová, H., & Kubicová, A. (2005). *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě.
- Kozel, R. (2002). *Uplatnění absolventů VŠB – TU Ostrava na trhu práce*. Disertační práce, Technická univerzita, Vysoká škola Báňská, Ostrava.
- Lazuech, G. (1999). *La difficile reconversion du metier: les professeurs d'EPS dans les grandes ecoles face au modele du manager*. Grenoble: Grenoble.
- Nakonečný, M. (1992). *Motivace pracovního jednání a její řízení*. Praha: Management Press.
- Provazník, V., & Komárková, R. (2004). *Motivace pracovního jednání*. Praha: Oeconomica.
- Průcha, J. (1999). *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál.
- Rubáš, K. (1998). Sledování absolventů studia oborové tělesné výchovy. In *Tělesná výchova VI. Sborník katedry tělesné výchovy* (pp. 26–34). Plzeň: Západočeská univerzita.
- Růžička, J., & Drászká, E. (1992). *Motivace pracovního jednání*. Praha: Vysoká škola ekonomická.
- Růžička, J., & Mayerová, M. (2000). *Moderní personální management*. Praha: Nakladatelství H & H.
- Ryška, R., & Horáčková, D. (1999). *Uplatnění absolventů škol na trhu práce 1998*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.
- SPSS Inc. (2002). *Software SPSS 11.0* [Computer software]. Chicago: SPSS Inc.
- Surgucev, V. A. (2002). Issledovanie sprosa na vypusnikov fizkulturnych vuzov i ich orientacija v sfere truda. *Teorija i praktika fiziceskoj kul'tury*, 12, 39–42.
- Šimonek, J. (2002). Uplatnění absolventoch telesnej výchovy v praxi. *Telesná Výchova a Šport*, 12(4), 10–44.
- Thiel, A., & Cachay, K. (1999). *Der "organisierte Sport" – ein Berufsfeld fuer Sportpaedagoginnen und Sportpaedagogen?* Hohengehren: Schneider.

- Thiel, A., & Cachay, K. (2004). *Vom Sportstudium zum Beruf eine Absolventenstudie zum Bielefelder Diplomstudiengang "Prävention/Rehabilitation"*. Hohengehren: Schneider.
- Tillinger, P. (2003). *Uplatnění absolventů UK FTVS na trhu práce* [Výzkumná zpráva No. Fond rozvoje VŠ 02]. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Ústavu pro informace ve vzdělání. (2005). *Statistická ročenka*. Praha: Tauris.
- Ústavu pro informace ve vzdělání. (2006). *Nezaměstnaní absolventi škol*. Retrieved 3. 5. 2007 from the World Wide Web: <http://www.uiv.cz/clanek/110/1183>
- Válková, H. (1997). *Přehled vzdělávání APA ve světě a v ČR*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Válková, H. (2000). *Sociální role učitele tělesné výchovy a její profesní dimenze*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Válková, H., & Bartošová, L. (1989). Tělesná výchova v názorech absolventů oboru speciální pedagogika. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Paedagogica Specialis*, 6, 183–190. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Válková, H., & Bělka, J. (2010). Adapted Physical Activity (APA) Master's graduates and the job market in the Czech Republic. In *EUCAPA – <http://eucapa2010.org>* (p. 139). Jyväskylä: Finnish Society of Sport Science and University of Jyväskylä
- Válková, H., & Nováčková, M. (1998). Analýza uplatnění absolventů FTK UP v praxi. In M. Pourová et al. (Eds.), *Rozvoj profesního poradenství na českých univerzitách: Sborník projektu TEMPUS-PHARE No CME-02121-96* (pp. 64–72). Praha: Česká zemědělská univerzita.
- Válková, H., Tomajko, D., & Hercig, S. (1995). *Učitel tělesné výchovy v kontextu současného školství* [Výzkumná zpráva No. MŠMT RS95RC237]. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury.
- Vandrolová, D., & Ludva, P. (2000). Působení absolventů PdF OU oboru tělesná výchova v praxi v letech 1990–1997. In *Sborník příspěvků seminářů Pedagogické kinantropologie* (pp. 46–57). Ostrava: Ostravská univerzita.
- Zimová, L. (1997). Uplatňování absolventů PF UJEP v praxi. *Pedagog*, XLVII, 3, 269–176.

Mgr. Jan Bělka, Ph.D.
Katedra sportu
Fakulta tělesné kultury
Univerzita Palackého
Tř. Míru 115
771 11 Olomouc
Česká republika
E-mail: jan.belka@upol.cz

THE GRADUATES OF ADAPTED PHYSICAL EDUCATION OF THE FACULTY OF PHYSICAL CULTUR IN THE PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC

The study programme „Adapted physical activities” (ATV) has had a long tradition in the Czech Republic. Based on its specific legislative practice, the professional assert is highly obvious. Nevertheless, the public is not so widely informed about the programme’s possibility. The “Adapted physical activity” programme is accredited as a bachelor and master study, both in the present and distant form of study.

The major goal of this study was to analyze the professional succes of graduates of Adapted physical activities in their profession. The study was a part of GAČR project nr. 406/05/2670 (“Success of graduates from the chosen faculties in the study programme “Physical education and sport” on the job market in the Czech Republic” (Jansa et al., 2005)). The study continues researches done in 1995 (Válková) and 1999 (Jansa & Kocourek) which dealt with success of graduates from pedagogical faculties and faculties of physical education. For the former studies a standardized questionnaire was used.

Key words: *graduates, Adapted Physical Activities, questionnaire, job market.*